

20110605—Thomaskerk Amsterdam—bij: Ezechiël 45

(Bij de beroemde foto van de binnenplaats van de gevangenis op Robben Eiland waarop zo'n 20 man stenen zit te blikken)

Voor zover we kunnen zien, zitten zo'n 20 man in een semi-circle stenen te blikken op een binnenplaats van een gevangenis. 80 bij 10 el, om in de stijl te blijven van onze lezing uit het Boek Ezechiël.

Het gaat om het ballingsoord van Nelson Mandela, Robben Eiland, waar hij naar het vonnis van de rechtbank van de blanken een levenslange gevangenisstraf uit zat.

Dat hij meer dan 10 jaar later een van de beroemdste staatslieden van onze tijd zou worden, wist hij nog niet. Hij dacht dat hij op het Eiland zou sterven. In het zicht van Kaapstad, dat achter het water opdoemde aan de horizont.

Maar hij verloor de moed niet. Met zijn medegevangenen – allemaal geharnaste strijders tegen het mensonterende apartheidssysteem – ontwikkelde hij meer activiteiten dan zijn bewakers gewend waren.

Hij leerde zijn vaak ongeletterde bewakers lezen en schrijven, gaf Engelse les, was een soort ombudsman voor iedereen, maar bovenal werkte hij met zijn vrienden aan plannen voor een toekomstig Zuid Afrika, het Zuid Afrika dat hij niet dacht nooit te zullen terug zien maar waarvan hij heilig geloofde dat het 'ooit' zou oprijzen uit de poel van vernedering en machtsmisbruik.

Het is of je Ezechiël hoort. Profeten, toont ons Mandela, zijn geen mooie religieuze sprookjesfiguren. Het zijn gedreven historische mensen die weet hebben van een paar basis ingrediënten voor het menselijk bestaan: een *innerlijke gedrevenheid*, die de verlamming van de realiteit doorbreekt, een *ijzeren verwachting* dat hun droom zal uitkomen en een combinatie van *denken in grote lijnen en minutieuze details*.

Wij onderscheiden de bijbelse profeten doordat hún gedrevenheid wordt bepaald door de ervaring – en de ervaring van hun volk – dat de God van hun vaders trouw is aan Zijn verbond, gesloten met Abraham en zijn kinderen: jullie leven met mijn beloften/ geboden en Ik houd ze!

Ezechiël, zoals we de laatste weken hebben gezien, is een edel exemplaar van de profeten. Hij is bij uitstek de man van de grote lijnen en van het minutieuze detail.

De grote lijnen worden ons vertoond in bonte, vaak beangstigende taferelen: de hele geschiedenis - verleden, toekomst, het nu – davert door zijn hoofd: wilde beesten, vurige wielen, vreemde gestalten. Geluiden van storm en geklepper van bovenmenselijke vleugels, alles wat wij herkennen als de bovenmenselijke verschrikkingen van ons leven: dat is de habitat van de profeet: zijn ogen worden geopend voor de realiteit van de geschiedenis: de Shoah, de Tsunami, de hongerdood, de miljoenen vluchtelingen, kortom de verschrikkingen van de werkelijkheid die wij in onze tijd proberen te vangen en te temmen in onze kranten en TV programma's. De grote lijnen van wat is en wat was en wat komt in hun naakte verschrikkingen.

Dat is de ene kant van de grote lijnen waarlangs de profeet denkt. En de andere grote lijn is de onverwoestbare zekerheid dat God zich door de werkelijkheid niet laat afbrengen van zijn beloften, plannen en werken – *'die trouw blijft aan de werken van Zijn hand, zeggen wij*

iedere zondag! - Ezechiël ziet (hfd. 43) de Kabood van de Heer – zijn Heerlijkheid, of zoals ik graag vertaal: Zijn Overweldigende Presentie, binnenrollen door de Oostpoort van de stad van zijn visioenen. God zal terug komen in Jeruzalem. Dat is het visioen bij Ezechiël van De Stad, symbool en icoon van de werkelijkheid zoals ze was bedoeld en door ons zo hardstochtelijk verwacht. Tussen de gruwelen van de geschiedenis en de serene liefelijkheid van de visionaire stad leeft de profeet.

En voordat we het vergeten: zo leefde Mandela in zijn eenzame cel op dat eilandje van onze foto.

Wij moeten wel een plaat voor ons hoofd hebben, vrienden, als we dat niet herkennen: die manier van leven waarin wij ons niet langer afsluiten voor de werkelijkheid van onze gewone mensentijd en de gemeenschap die wij zo graag zouden zien, waarin honger, onveiligheid, ziekte, eenzaamheid, bedrog geen plaats meer hebben. (Dat is ook de reden waarom we hier zitten: dat wij niet meedoen aan het gezelschap spel om de grote lijnen uit het oog te verliezen of te verdoezelen!)

Wat we vanmorgen lezen is het tweede element van het profetenbestaan, om onzentwille ervaren: de belangstelling voor de minutieuze details.

Op Robben Eiland werkten Mandela en zijn medegevangenen hele schema's uit hoe na de apartheid Zuid Afrika zou omgaan met onderwijs, met gezondheidszorg, met arbeid, met veiligheid.

Zo, als u mij een sprongetje toestaat, ontwierpen in de laatste wereldoorlog de gegijzelde Nederlanders die in St. Michelsgestel waren opgesloten, nieuwe vormen voor onze samenleving. Zij hadden de verschrikkingen van de oorlog gezien en dat gaf hun moed om een nieuw Nederland te ontwerpen op de tekentafel

En zo ontwierp Ezechiël- in ballingschap - de nieuwe tempel voor Jeruzalem: want ergens in het land waar de weggesleepte joden hun nieuwe bestaan zouden moeten opbouwen moest een plek komen, een groot beschermd gebied op de berg Sion, waar de roeping van het volk, zijn ervaringen met God en zijn motivatie om het uitverkoren leven vol te houden een plaats zou krijgen: vandaar de minutieuze beschrijving van die heilige berg, van de huizen voor de priesterlijke ambtsdragers en hun assistenten. Het ging Ezechiël erom dat het nieuwe leven geordend zou worden rond de dienst aan JHWH en dat daar niet mee zou worden gesjoemeld. Zo ontwierp hij ook een nieuwe plaats voor de 'vorsten'. Hij gebruikt met opzet niet de titel 'koning' want dat riekt naar onbegrensde macht en bankrekeningen in het buitenland ten koste van het volk. Dat zou in die nieuwe stad afgelopen zijn! Nee, in de profetenplannen krijgt de 'vorst' een plek als de constitutionele, gecontroleerde, regisseur van het goede leven: dat is zijn nieuwe rol in de Stad van de Profetie: hij bewaakt de agenda van kerk en staat en hij is verantwoording schuldig aan de andere ambtsdragers.

Hij was tenslotte profeet en profeten weten als geen ander dat mensen voor je het weet, niet alleen God vergeten maar ook hun eigen beloften en voornemens! Ezechiël wist uit ervaring -en uit zijn godskennis- dat er maar weinig nodig is om de dankbaarheid van de ontsnapping aan de gruwelen van de geschiedenis te doen omslaan in zorgeloosheid, zucht naar gewin en eigenbelang!

Dus ploegen wij dapper door die kleine details van het ontwerp van de tempel en de verdeling van het land en we realiseren ons dat grote lijnen pas hun kracht krijgen in de details van de uitwerking.

Zo heeft Mandela dat gedaan. En zo bedrijven ook wij politiek: wij weten dat het niet genoeg is als in de Nederlandse politiek grote lijnen worden getrokken, van de tering naar de nering zetten, van bezuinigen, van begrip voor mensenrechten, van de noodzaak om de honger en de corruptie in de wereld tegen te gaan, van medeverantwoordelijkheid voor Europa en van medeverantwoordelijkheid voor een humane internationale politiek. | Wat minstens zo belangrijk is zijn de details : de precieze verantwoording van 'hoeveel 'el' de omvang is die wij apart zetten voor bezinning, ook in de kunst', van hoe zich de tempel (de Moskee en de Kerk) verhoudt tot het stadhuis en het gerechtshof, van hoe vreemdelingen worden opgevangen en de onrendabelen in de samenleving hun plek krijgen. Niet alleen de Grote Lijnen van de omvang van de staatsschuld is van belang maar het gaat tenslotte om de details van het Persoonsgebonden Budget en de eerlijke controle daarop.

Enzovoort... Wij zullen ons, als Ezechiël-leerlingen niet laten indelen alleen bij de mensen van de Grote Lijnen, maar ook de profetische aandacht aan het Minutieuze Detail blijven geven.

Want in het detail wordt de grote lijn zichtbaar, zegt de profeet. Waar ons geld is daar is ons hart! Niet onze intenties, maar onze daden vertellen wie wij zijn, zoals ons gedrag laat zien wat wij verwachten en waarop ons vertrouwen is gebaseerd. En omdat wij de Stad verwachten (en voorbereiden)die heet: De-Heer-is-daar! (Ez.48,35)worden wij steeds meer wat wij zijn: Stadsmensen met liefde en overtuiging.

Mooi is dat! Maar we zijn er nog niet. Er verbergt zich nog iets geheimzinnigs in deze profetie:

Die tempel is namelijk nooit gebouwd. Dat grote profetische visioen van een uitverkoren volk dat na de ballingschap leeft als Gods Verbondspartner, exemplarisch voor de volkeren, is nooit realiteit geworden. De Grote Lijnen van dat visioen zijn nooit uitgewerkt in Minutieuze Details en wachten dus altijd nog op hun vervulling. De Stad die heet DE-HEER IS-DAAR is nog niet gebouwd.

Het *tussen- tempeltje* dat wel gebouwd is na de ballingschap wordt in het jaar 70 verwoest door de Romeinen. Het is ook niet meer nodig omdat de naam DE-HEER-IS-DAAR de naam geworden is van de Geliefde Zoon, die zich een gemeente heeft gevormd, aan wie het visioen en de bouw van die Stad is opgedragen. Die gemeente die ervoor moet zorgen *een stad op de berg te zijn(!), een licht op een kandelaar*, natuurlijk ten gunste van de volkeren, zoals ook Israel er is ten gunste van de volkeren.

Die 'heilige plek' zoals Ezechiël zijn tempelvisioen noemde is op de landkaart van de geschiedenis gemarkeerd met een *kruis*. En om dat kruis verzamelt zich de gemeente van hem die zichzelf de nieuwe tempel noemde, afgebroken door de mensen maar op de derde dag weer opgebouwd door God (Joh 2,20), levend bewijs van de authenticiteit van de profetie van Ezechiël. Grote Lijn en Minutieuze Detail in één, en vervulling van de profetie.

Amen.